

Аксы райондук билим берүү бөлүмү

Кызыл-Капчыгай №24 жалпы орто билим берүү
мектеби

***Тема: Персоналдык
компьютердин түзүлүшү***

Сабактын темасы: *Персоналдык компьютердин түзүлүшү.*

Сабактын максаты:

- а) Окуучулар персоналдык компьютер жана анын бөлүктөрү, алардын аткарган кызматы жөнүндө түшүнүк алышат;
- б) Теориялык билимин практикада колдонуу аркылуу, компьютердик сабаттуулугун жогорулатышат;
- в) Топтор менен иштөөгө, адептүүлүккө, бири-биринин оюн угабилүүгө тарбияланышат.

Сабактын тиби: жаңы түшүнүктөрдү калыптандыруу;

Сабактын формасы: аралаш

Сабактын методу: интерактивдүү

Сабактын жабдылышы: компьютер, сүрөттөр, плакат, ТСО

Сабактын жүрүшү:

1) Уюштуруу. Окуучулар менен саламдашып, окуучулар жоктолот. Бүгүнкү күн, ай, жыл жөнүндө суралат. Класс эки топко бөлүнөт:

1-топ “Акылдуу компьютер”

2-топ “Жаш программист”

Кана балдар, айткылачы быйылкы жылды Президентибиз Сооронбай Шарипович Жээнбеков тарабынан кандай жыл деп жарыяланды?

Окуучулар: Быйылкы 2018-жылды Президентибиз «Аймактарды өнүктүрүү жылы» - деп жарыялады.

Канткенде силер өз айылынардын өнүгүшүнө салымыңарды кошо аласыңар?

Окуучулар: Биз жакшы окуп, ата-энебиздин, мугалимдердин айтканын угуп, өз тартибизди сактап жүрсөк ошол биздин салымыбыз деп ойлойбуз.

Азаматсыңар балдар, «Жакшы окуп, жакшы жүрүшүм мекнге кошкон үлүшүм» дегендей жакшы окуп, жакшы жүрсөңөр ошол силердин салымыңар деп ойлойм.

Президентибиз Сооронбай Шарипович Жээнбеков аябай жакшы демилге көтөрдү. «Айыл өнүкмөйүн мамлекет өнүкпөйт», «Өнүгүүнү айылдан башташыбыз керек» депатат.

Премьер-министр Сапар Исаковдун айылдагы бардык мектептерди Интернет менен камсыз кылуу керек деген жакшы бир демилгеси бар. Мына ушул «Аймактарды өнүктүрүү жылында» биздин мектеп дагы жаңы компьютерлер менен толукталып, интернет тармагына уланып калаар деген үмүтүм чоң.

2) Үй тапшырмасын суроо. Компьютердин архитектурасы деген теманы окуп келүү. Суроожооп аркылуу бышыкталат.

1) Компьютердин архитектурасы деген эмне?

Компьютердин түзүлүштөрүнүн жана иштөө принциптерин колдонуучуга жеткиликтүү болгондой кылып сүрөттөп көрсөтүлүшүн айтабыз.

2) Компьютердин архитектурасы өзүнө эмнелерди камтыйт?

Архитектура машинанын конструкциялык түзүлүштөрүнүн майда-чүйдөлөрүн, электрондук схемаларын өзүнө камтыйт.

3) Компьютер деген эмне?

Компьютер – булл маалыматты иштетүүчү универсалдык машина. Дегенибиз компьютерде бардык жумуштарды аткарууга болот. Мисалы, тексттик документти даярдоо, бухгалтердик, математикалык эсептерди чыгарууга, сүрөт тартууга, фотографияларды ондоп түзөөгө болот.

Жаңы теманы түшүндүрүү. Ар бир нерсенин тарыхы болгондой эле компьютердин тарыхы бар. Ошол тарыхына кыскача токтоло кетейин. Компьтер англисчеден бизче которгондо «эсептегич», «эсептөө» дегенди билдирет. Алгачыкы компьютерлердин иштөө принциби чектелүү болгон. XX

кылымдын биринчи жарымында англис математиги Чарльз Бэббидж эсептөө машинасын жасоого аракет кылган. 1943-жылы Америкалык окумуштуу Говард Айкен Чарльз Бэббидждин жасаган эмгегин пайдаланып, IBM фирмасында биринчи эсептөөчү Марк-1 машинасын ойлоп тапкан. Анын бийиктиги – 2 м, узундугу – 15м, салмагы -30 тонна болгон.

1943-жылы АКШда Джон Мочлинин жетекчилиги менен ENIAC машинасын түзүшкөн. Ал Марк -1 ге караганда миң эсе тез иштеген.

1946-жылы белгилүү математик Джон фон Нейман эсептөөчү машинанын жаңы түзүлүшүнүн схемасын сунуш кылган. Неймандын принциби колдонулган биринчи компьютер 1949-жылы Маркс Уиликс тарабынан түзүлгөн. Мына ошондон тартып бир канча жогорку деңгээлдеги компьютерлер чыга баштаган.

Компьютерлер эң эле ар түрдүү болушат. Бүт залды ээлеген чоңунан баштап, столго коюлуучу, портфелге жана чөнтөккө салынып жүрүүчүлөрүнө чейин бар. Бүгүнкү күндө ЭЭМдин массалык түрдө колдонулганы персоналдык компьютер болуп эсептелет. Мектепте көп учурда информатика сабагын окутууда персоналдык компьютерлер колдонулат.

Персоналдык компьютер 4 негизги бөлүктөн турат.

1. Системалык блок (процессор);
2. Монитор;
3. Клавиатура;
4. Мышь.

Эми балдар ар бир бөлүгүнө өзүнчө токтоло кетсем.

Системалык блок – компьютердин эн негизги бөлүгү. Анда микропроцессор жайгашкан. Бул компьютердин процессорунун ишин башкарган электрондук схема. Мындан башка дагы анын ичинде компьютердин ички эси, электр тогун берүүчү блок, дискөткөргүч, сырткы түзүлүштөрдү улоочу бөлүгү, желдеткич орун алган. Системалык блок компьютердин «мээси», «жүрөгү» десек да болот.

Монитор – компьютердеги маалыматты экранга чыгарып көрсөтүп берүүчү түзүлүш. Компьютердин системдик бирдиги менен сатылып, бүгүнкү күндө үч түрдүү стандартта чыгарылат. VGA (Video Graphic Arrai), SVGA (Super VGA), LCD (Liquid Cristallic Display). Алар компьютердеги видеоадаптерлердин жөндөмдүүлүктөрүнө жараша 4 түс, 16 түс жана 32 млн. түс берүү мүмкүнчүлүктөрүнө ээ.

Клавиатура – компьютерге маалыматты киргизүү үчүн кызмат аткарат. Клавиатурада негизинен 103-112ге чейин клавишалар орун алган. Клавиатура 4 талаага бөлүнөт:

1. Функционалдык;
2. Символдук;
3. Цифралык;
4. Алфавиттик.

Оң жак бөлүгүндө жардамчы клавишалар орун алган NumLock клавишасы аркылуу ишке ашат.

Мышь— бул компьютердин ишин жеңилдетүү үчүн колдонулат. Мыш эки бөлүктөн турат. Ортосунда кичине айланткыч тегерекче бар. Ал компьютерде курсордун ишин башкарат.

Компьютердин негизги бөлүктөрүнөн тышкары дагы кошумча түзүлүштөрү бар.

Принтер – компьютердеги маалыматты кагаз бетине басып чыгаруучу түзүлүш. Принтер программа тарабынан башкарылып, компьютер менен драйвер аркылуу уланат. Принтердин төмөнкдөй түрлөрү бар:

1. Барабандык;
2. Мозаикалык;
3. Лазердик;
4. Сыйа бүрккүч.

Плоттер – бул чоң сүрөттөлүштөрдү чыгаруучу түзүлүш, компьютердин кошумча түзүлүшүнө кирет. Кайсы жердеги болбосун көрнөк-жарнактар, дубал газеталар, ар кандай типтеги лозунгдар чыгарылат. Бул дагы өзүнүн басып чыгаруу ылдамдыгы, сапаты менен кеңири таралууда.

Сканер – бул кагаз бетиндеги маалыматты компьютерге киргизүүчү түзүлүш.

Жаңы теманы түшүндүрүп берген соң окуучуларга “**Ким тапкыч**” оюну ойнотулат. Оюндун максаты окуучуларды тапкычтыкка, дилгирликке тарбиялоо.

Оюндун шарты: бир сүрөт катылып коюлат. Окуучулар суроо берип отуруп, ал сүрөттү табышат. Миалы жаныбарбы, өңү кандай, жегенге болобу? Деген суроолорду беришет.

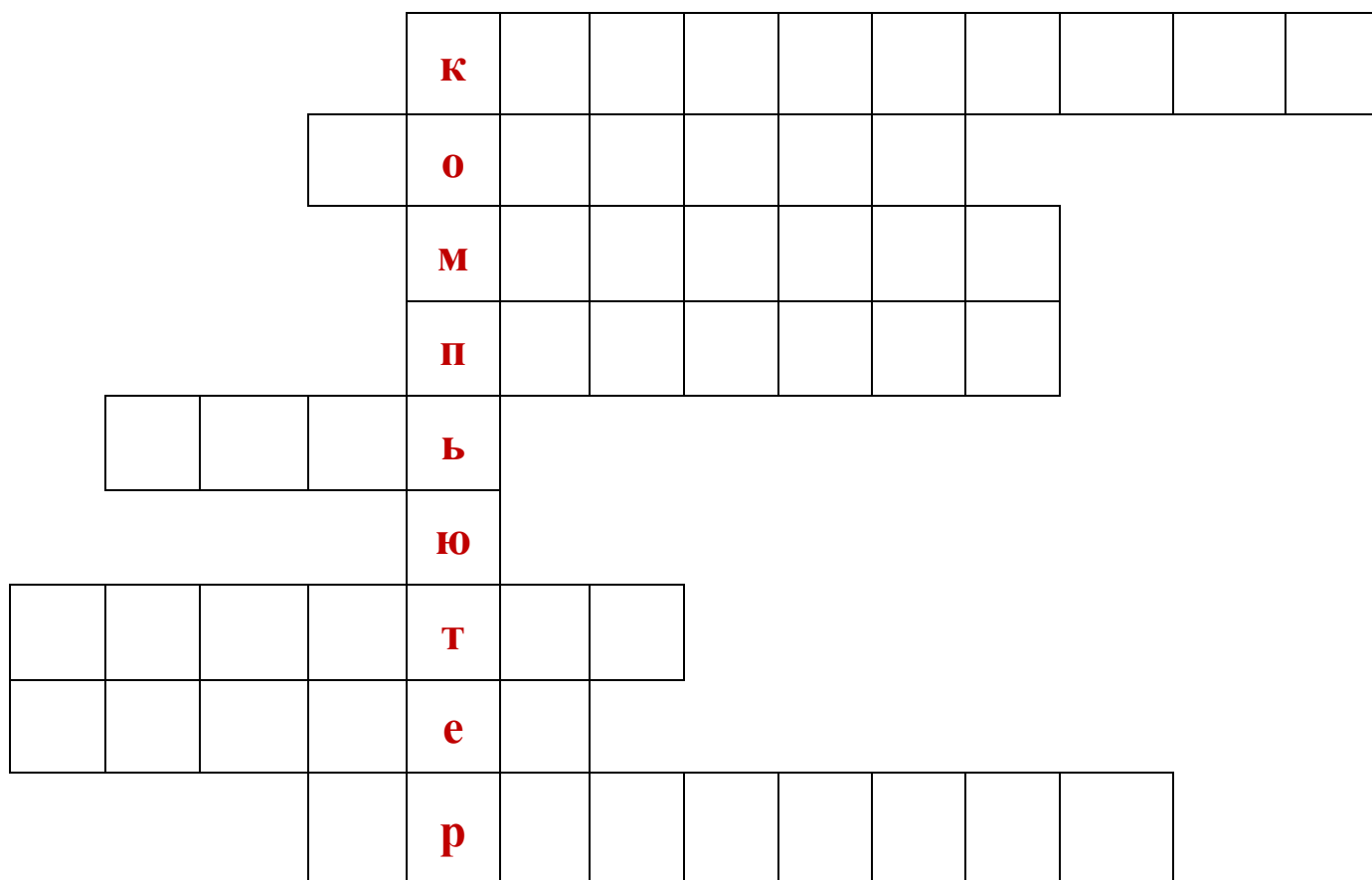
Сабакты бышыктоо:

Эки топко эки тапшырма берилет.

1-топ “Акылдуу компьютер” тобуна компьютердин бардык түзүлүштөрүнүн сүрөттөрү берилет. Алардыдын негизги түзүлүшүн өзүнчө, кошумча түзүлүшүн өзүнчө сүрөттөрүн илишет.

Компьютердин негизги түзүлүштөрү	Компьютердин кошумча түзүлүштөрү
	

2-топ “Жаш программист” тобуна жалаң компьютердин түзүлүштөрүн камтыган кроссворд берилет.

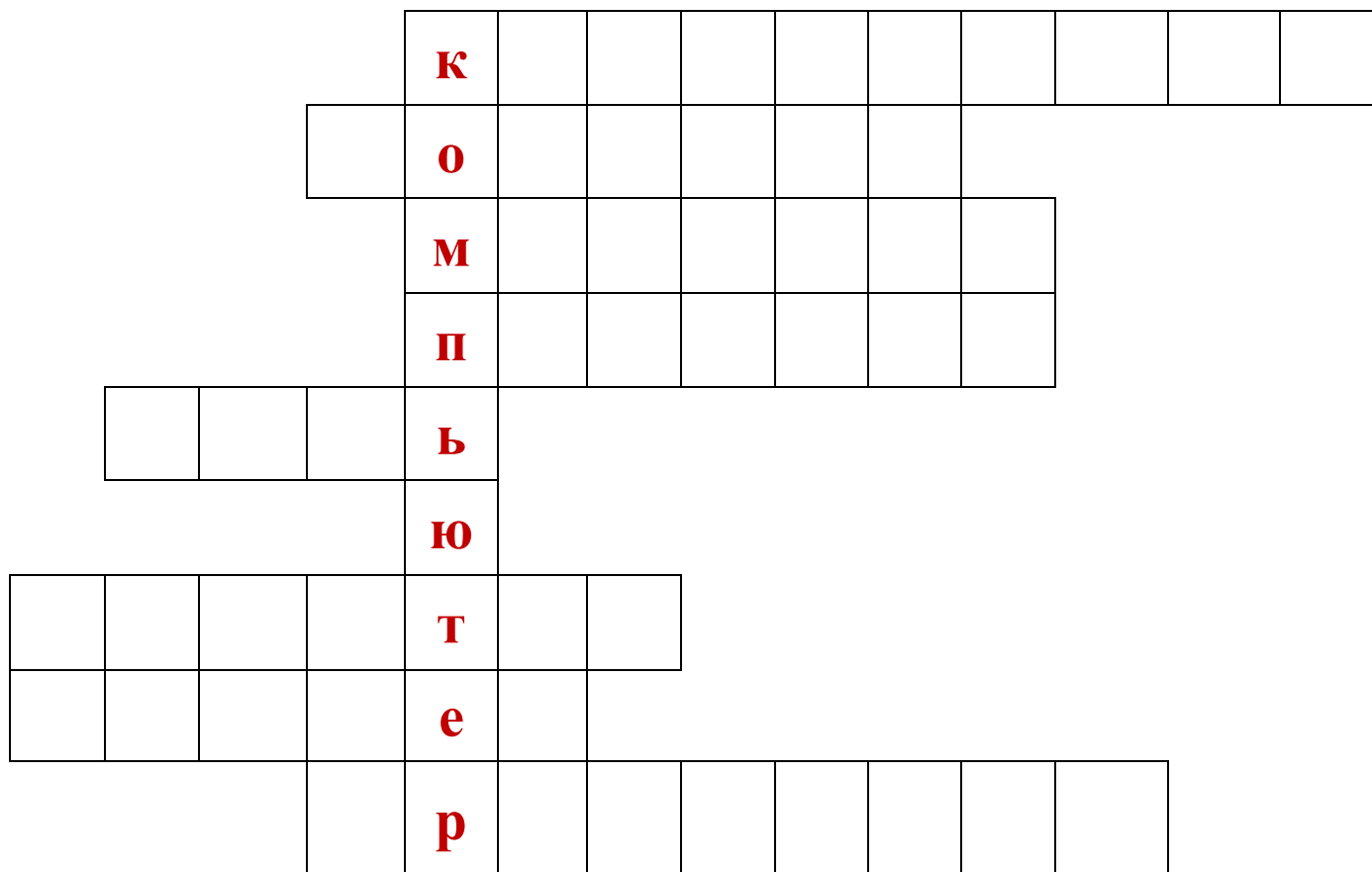

Кроссворддун суроолору:

1. Компьютердин негизги түзүлүшү. Маалыматты киргизүү үчүн кызмат кылат.
2. Үн чыгаруучу түзүлүш.
3. Маалыматты чыгаруучу түзүлүш. Компьютердин негизги түзүлүшүнүн бири.
4. Маалыматты чыгаруучу кызматты аткарып, компьютердин кошумча түзүлүштөрүнө кирет.
5. Компьютердеги ишти жеңилдетүүчү, чакан түзүлүш.
6. Компьютердин кошумча түзүлүшү. Чоң сүрөттөлүштөрдү чыгаруу үчүн кызмат кылат.
7. Кагаз бетиндеги маалыматты компьютерге киргизүүчү түзүлүш.
8. Компьютердин эң негизги бөлүгү.

Үй тапшырмасы: § 1 VI глава. Тема: Персоналдык компьютердин түзүлүшү.

Баалоо. Топторду өзүнчө баалоо. Ар бир окуучунун сабакка катышуусу өзүнчө бааланат.

Кроссворддун суроолору:

1. Компьютердин негизги түзүлүшү. Маалыматты киргизүү үчүн кызмат кылат.
2. Үн чыгаруучу түзүлүш.
3. Маалыматты чыгаруучу түзүлүш. Компьютердин негизги түзүлүшүнүн бири.
4. Маалыматты чыгаруучу кызматты аткарып, компьютердин кошумча түзүлүштөрүнө кирет.
5. Компьютердеги ишти жеңилдетүүчү, чакан түзүлүш.
6. Компьютердин кошумча түзүлүшү. Чоң сүрөттөлүштөрдү чыгаруу үчүн кызмат кылат.
7. Кагаз бетиндеги маалыматты компьютерге киргизүүчү түзүлүш.
8. Компьютердин эң негизги бөлүгү.